

Sarajevo, 02.09.2016.

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Brojna kršenja izbornih propisa prije početka izborne kampanje

Koalicija „Pod lupom“ zabilježila je brojna kršenja izbornih propisa i pravila tokom posmatranja predizbornog perioda u Bosni i Hercegovini koja je prezentovala danas na press konferenciji u Sarajevu. Upućen je i apel Centralnoj izbornoj komisiji BiH i istražnim organima da pokrenu postupke i sankcionišu počinitelje.

Dugoročni posmatrači Koalicije "Pod lupom" od 18. jula vrše monitoring predizbornog perioda putem sedam regionalnih kancelarija širom BiH i 41 dugoročnog posmatrača na terenu. Prvi preliminarni izvještaj posmatranja predizbornog perioda u BiH temelji se na analizi 950 izvještaja sa terena, a u fokusu posmatranja su bili politički subjekti, izborna administracija, mediji, civilno društvo i građani.

Politički subjekti

Najčešći slučajevi kršenja izbornih propisa i pravila prije početka izborne kampanje od strane političkih subjekata odnose se na vršenje pritiska na birače, kupovinu glasova, trgovinu mjestima u biračkim odborima, zloupotrebu javnih resursa, plaćeno javno oglašavanje, organizovanje raznih vidova proslava i druženja s građanima pod okriljem redovnih političkih aktivnosti.

Vršenje pritiska na birače i kupovinu glasova Koalicija "Pod lupom" je zabilježila u 4 opštine (Busovača, Šekovići, Sokolac i Velika Kladaša). Pritisci na birače i kupovina glasova predstavljaju najozbiljnije oblike kršenja izbornih pravila i krivično su djelo prema krivičnom zakonodavstvu BiH sa predviđenim sankcijama do čak 5 godina zatvora.

Trgovina mjestima u biračkim odborima zabilježena je u 11 opština u BiH (Foča FBiH, Han Pijesak, Istočno Novo Sarajevo, Kiseljak, Kotor Varoš, Mrkonjić Grad, Rogatica, Sokolac, Srbac, Teslić i Travnik).

„Podsjećamo da Izborni zakon BiH izričito zabranjuje ovakvu praksu kroz odredbu da jedan politički subjekt ne može imati više od jednog predstavnika u biračkom odboru. Upozoravali smo na ovaj problem, ponudili prijedlog rješenja u formi amandmana u parlamentarnu proceduru, međutim amandman nije podržan od strane delegata i poslanika“, rekao je direktor projekta Koalicije "Pod lupom" Dario Jovanović.

U skoro svim opštinama primijećena je zloupotreba javnih resursa u vremenu prije zvaničnog početka izborne kampanje koja se ogleda u značajnom intenziviranju infrastrukturnih radova (rekonstrukcija saobraćajnica i ulica, lokalnih puteva, stanogradnja, rekonstrukcija stambenih i drugih objekata) u jedinicama lokalne samouprave i kroz korištenje službenih i javnih prostorija u svrhe kampanje.

„Jedan od ključnih preduslova za održavanje slobodnih i poštenih izbora jeste jednaka „startna pozicija“ svih kandidata na izborima, što se kroz zloupotrebu javnih resursa u svrhe kampanje, najčešće od strane onih kandidata koji u izbornu utrku ulaze sa pozicije vlasti, bitno narušava“, istakao je Jovanović.

Iako Izbornim zakonom BiH nije dozvoljena promocija političkim subjektima unutar ili na zgradama u kojima su smješteni organi vlasti na svim nivoima, u 11 opština politički subjekti koristili su opštinske/gradske i druge javne prostorije u svrhe promocije.

Koalicija je takođe zabilježila različite aktivnosti političkih subjekata koje se mogu protumačiti kao izborna kampanja u 41 opštini/gradu. Najčešće se radi se o oglašavanju na društvenim mrežama, organizovanju proslava za birače, javnim tribinama, uređivanju javnih površina, dijeljenju letaka i sl.

Zabilježen je i određeni broj aktivnosti poput stranačkih konvencija, akademija, koje Zakonom nisu zabranjene jer se mogu smatrati redovnim aktivnostima političkih subjekata. Iz Koalicije su kazali da je simptomatično da se takve aktivnosti ne organizuju u istim mjesecima godina koje nisu izborne, a koriste se za predstavljanje kandidata, te često imaju i visokopozicionirane stranačke goste koji su istovremeno vršioi dužnosti izvršne i/ili zakonodavne vlasti.

Izborna administracija

Koalicija "Pod lupom" je ocijenila da je rad Centralne izborne komisije BiH (CIK) pozitivan u dijelu koji se odnosi na organizaciju izbora i provođenje aktivnosti predviđenih izbornim kalendarom, s obzirom da nisu zabilježene nepravilnosti u radu niti kršenja zakonskih odredbi i propisa. Međutim, iz Koalicije navode da „u velikom broju slučajeva nedostaje konkretna reakcija CIK BiH na uočene probleme, nedostatke i nepravilnosti u izbornom procesu, posebno u dijelu koji se odnosi na sankcionisanje prekršioca“, rekao je Jovanović.

Dodao je da CIK takođe rijetko reaguje po službenoj dužnosti, a izostaju i adekvatne sankcije od strane CIK-a za teža kršenja izbornog procesa, pogotovo kada su u pitanju navodi o trgovini mjestima u biračkim odborima.

Izražene sumnje ili prigovori vezani za ažurnost biračkog spiska zabilježeni su u 17 opština, sa informacijama da se u pojedinim opštinama na biračkom spisku nalaze i umrle osobe.

„Ovo je posebno važno jer se u javnosti aktualizirao problem ažurnosti biračkih spiskova, sa informacijama da se u pojedinim opštinama na biračkom spisku nalaze i umrle osobe. S obzirom da u BiH imamo pasivnu registraciju birača kroz Centralni registar građana veoma je važno ispitati ove navode i otkloniti sve sumnje u ažurnost biračkih spiskova po opštinama“, naglasio je projektni koordinator Koalicije "Pod lupom" Mersad Avdić.

U ukupno 8 opština zabilježeni su slučajevi većeg broja prijava ili odjava birača. Ovo može predstavljati problem u manjim opštinama i nagovijestiti pokušaj izbornog inženjeringa tj. uticaja na rezultate izbora.

Koalicija je na press konferencij dala osvrt i na izvještavanje medija tokom predizbornog perioda, a kompletan Preliminarni izvještaj o posmatranju predizbornog perioda u BiH se može preuzeti na web stranici Koalicije "Pod lupom" www.podlupom.org.

Sve primijećene nepravilnosti Koalicija "Pod lupom" će dostaviti Centralnoj izbornoj komisiju BiH i skrenuti pažnju da se pokrenu postupci provjere ovih informacija i sankcionišu počinitelji tamo gdje je primjenjivo.

Koalicija nastavlja sa posmatranjem predizbornog perioda, te obavještava javnost da od 2. septembra vrši monitoring medija i monitoring izborne kampanje, što je dodatna aktivnost Koalicije u ovoj godini. Koalicija takođe poziva građanke i građane da prijave uočene nepravilnosti tokom izborne kampanje putem besplatnog telefona 080 05 05 05 ili na web stranici Koalicije www.podlupom.org.

Za sve dodatne informacije molimo Vas da se obratite koordinatorici za odnose s javnošću Koalicije "Pod lupom" Jovani Kljajić putem elektronske pošte pr@podlupom.org ili telefona 033 268 160 i 065 252 016.